

**АДАПТАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ –
ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ
ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ЗАСАДАХ УПРАВЛІННЯ
СТРАТЕГІЧНОЮ ГНУЧКІСТЮ**

Анотація

Досліджено необхідність всебічного обліку різних факторів, що впливають на базові показники гнучкості, при розробці ймовірнісних сценаріїв розвитку припускає постійне розширення й удосконалювання прогнозного інструментарію. Побудовано модель на основі регресійного аналізу обраних параметрів, що дає змогу встановити й формалізувати зв'язок між різними показниками у вигляді рівняння, оцінити стабільність і ступінь їхнього взаємного впливу. Спираючись на результати проведеного комплексного аналізу підприємств побутового обслуговування населення та модель множинної регресії, що описує взаємозв'язок динаміки ряду показників стратегічної гнучкості, розраховано прогнозні значення рівня стратегічної гнучкості для практичного застосування та прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: стратегічна гнучкість, рівняння, регресія, підприємства побутового обслуговування населення, модель.

Н.В. Хлистунова, к.э.н.,

Киевский национальный университет технологий и дизайна, г. Киев

**АДАПТАЦИЯ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНИВАНИЮ –
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЙ
БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ НА ОСНОВЕ УПРАВЛЕНИЯ
СТРАТЕГИЧЕСКОЙ ГИБКОСТЬЮ**

Аннотация

Исследована необходимость всестороннего учета различных факторов, влияющих на базовые показатели гибкости, при разработке вероятностных сценариев развития необходимо постоянное расширение и усовершенствование прогнозного инструментария. Построена модель на основе регрессивного анализа выбранных параметров, что дает возможность установить и формализовать связь между разными показателями в виде уравнения, оценить стабильность и степень их взаимного влияния. Опираясь на результаты проведенного комплексного анализа предприятий бытового обслуживания населения и модель множественной регрессии, которая описывает взаимосвязь динамики ряда показателей стратегической гибкости, рассчитаны прогнозные значения уровня стратегической гибкости для практического использования и принятия управленческих решений.

Ключевые слова: стратегическая гибкость, уравнение, регрессия, предприятия бытового обслуживания населения, модель.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування сервісної діяльності в ринковій економіці значною мірою залежать від гнучкості розвитку підприємств побутового обслуговування населення, тому

стратегічна гнучкість підприємств стає одним з визначальних факторів їхнього економічного зростання та центральним елементом при проведенні прогностичних досліджень [5].

Необхідність всебічного обліку різних факторів, що впливають на базові показники гнучкості, при розробці ймовірнісних сценаріїв розвитку припускає постійне розширення й удосконалювання прогностичного інструментарію. Варто визнати, що методики прогнозування не завжди відповідають сучасним вимогам і знижують ефективність прийнятих стратегічних рішень. Інтенсивний розвиток інформаційних технологій дає змогу на основі встановлених зв'язків між показниками моделювати й одержувати необмежену кількість ймовірнісних сценаріїв розвитку підприємства на віддалену перспективу, оцінювати отримані результати й визначити оптимальні варіанти майбутнього розвитку [5].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами вивчення гнучкості й стратегічної гнучкості підприємств займаються вітчизняні й іноземні вчені і практики: І. Ансофф [6], Й. Бербнер, М. Х. Блехерман, Т. В. Божидарнік [7], В. О. Василенко [8], В. М. Васильєв, В. В. Гармаш, С. М. Глаголев, О. В. Грачов, І. Демків [9], П. Ф. Друкер, В. Євтушевський, Б. М. Жуков, С. О. Комаринець [10], Ю. П. Коробецький, Л. Ю. Ліщинський, М. Х. Мескон, С. К. Рамазанов, П. Рейбі, Т. Г. Садовська, В. М. Самочкін, Р. Л. Сатановський, М. В. Ситницький, В. Дж. Стівенсон, О. В. Шатілова, Н. М. Шматько та ін.

Проте аналіз праць, пов'язаних із зазначеною тематикою, засвідчує, що окремі питання дослідження стратегічної гнучкості підприємства залишаються невирішеними. Варто визнати, що методики прогнозування не завжди відповідають сучасним вимогам і знижують ефективність прийнятих стратегічних рішень [4]. Інтенсивний розвиток інформаційних технологій дає змогу на основі встановлених зв'язків між показниками моделювати й одержувати необмежену кількість ймовірнісних сценаріїв розвитку підприємства на віддалену перспективу, оцінювати отримані результати й визначити оптимальні варіанти майбутнього розвитку. Тому побудова змішаної моделі, що ґрунтується на застосуванні регресійного аналізу стає актуальною. Рішення отриманої динамічної моделі при відповідному підборі параметрів дає можливість визначити як траєкторію розвитку підприємства побутового обслуговування в цілому, так і динаміку окремих показників у взаємозв'язку один з одним [2].

Формування цілей статті. Побудова моделі на основі регресійного аналізу обраних параметрів, що дає змогу встановити й формалізувати зв'язок між різними показниками у вигляді рівняння, оцінити стабільність і ступінь їхнього взаємного впливу.

Виклад основного матеріалу. Через особливості підприємства сфери побутового обслуговування населення як об'єкта прогнозування розроблена модель має бути максимально гнучкою та такою, що легко перебудовується з урахуванням мінливих умов, у тому числі таких, які передбачають виникнення кризових явищ [5]. У моделі треба передбачити механізм постійного навчання й адаптації до нових зв'язків і закономірностей розвитку окремих показників, що й показує стратегічна гнучкість.

Побудова моделі на основі регресійного аналізу обраних параметрів дає змогу встановити й формалізувати зв'язок між різними показниками у вигляді рівняння, оцінити стабільність і ступінь їхнього взаємного впливу [3].

Спираючись на результати проведеного комплексного аналізу підприємств побутового обслуговування населення, ми побудували модель множинної регресії (1), що описує взаємозв'язок динаміки ряду показників стратегічної гнучкості, використавши яку розраховуємо прогнозні значення рівня стратегічної гнучкості й покажемо практичне застосування моделі для прийняття управлінських рішень [5].

$$Y = 0,11X_1 + 0,14 X_2 + 0,14 X_3 + 0,25X_4 + 0,21X_5 + 0,15X_6, \quad (1)$$

де Y – стратегічна гнучкість (результативна змінна); X_1 – фінансова гнучкість; X_2 – виробнича (техніко-технологічна) гнучкість; X_3 – організаційно-кадрова гнучкість; X_4 – інвестиційно-інноваційна гнучкість; X_5 – маркетингова гнучкість; X_6 – якісні показники, що впливають на стратегічну гнучкість.

Вихідними даними регресійного аналізу слугувала статистична інформація діяльності СТО ТОВ з ІІ «АВТ Баварія», ТОВ «Атлант-М Дніпровська Набережна», ТОВ «Омега-Автосервіс», ТОВ «Автокапітал», ТОВ «Порше Інтер Авто Україна» (табл. 1–5).

Таблиця 1

Вихідні дані дослідження рівня стратегічної гнучкості СТО ТОВ з ІІ «АВТ Баварія»*

Рік	Складові стратегічної гнучкості						
	Стратегічна гнучкість (Y)	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)
2008	0,84	0,94	0,84	0,84	0,82	0,78	0,79
2009	0,78	0,93	0,81	0,82	0,78	0,68	0,66
2010	0,78	0,78	0,73	0,86	0,77	0,77	0,77
2011	0,78	0,82	0,73	0,71	0,82	0,81	0,81
2012	0,85	0,91	0,77	0,81	0,88	0,87	0,89

*Розраховано автором

Вибір показників для дослідження обумовлений висновками автора про їхню значимість для прогнозування динаміки рівня стратегічної гнучкості за результатами аналізу ситуації в діяльності підприємства. Оцінка економічної

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

ситуації в Україні за видами економічної діяльності визначила основні тенденції розвитку базових підсекторів сфери побутового обслуговування (технічне обслуговування й ремонт автомобілів, ремонт побутових виробів і предметів особистого споживання, оренда машин і устаткування і необхідність урахування тенденцій їхнього розвитку як факторів зростання рівня стратегічної гнучкості підприємства.

Таблиця 2

Вихідні дані дослідження рівня стратегічної гнучкості СТО ТОВ «Атлант-М Дніпровська Набережна»*

Рік	Складові стратегічної гнучкості						
	Стратегічна гнучкість (У)	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)
2008	0,85	0,85	0,84	0,84	0,88	0,97	0,69
2009	0,70	0,68	0,78	0,63	0,69	0,74	0,68
2010	0,72	0,76	0,80	0,64	0,71	0,75	0,69
2011	0,75	0,74	0,81	0,71	0,72	0,79	0,70
2012	0,84	0,83	0,84	0,82	0,84	0,91	0,80

*Розраховано автором

Наведені в табл. 1–5 дані використані для оцінки ступеня впливу виявлених факторів на результативну змінну рівня стратегічної гнучкості підприємств побутового обслуговування населення. Методика проведення дослідження базується на використанні рівняння множинної регресії. Побудова рівняння регресії здійснювалася методом найменших квадратів з використанням матриці коефіцієнтів кореляції й інструментів завдання «Аналіз даних» у програмі Microsoft Excel [3].

Це говорить про те, що міжфакторна взаємозалежність посилює вплив кожного з зазначених факторів на зміну результативної змінної (У), тобто факторні змінні можуть частково дублювати один одного.

Таблиця 3

Вихідні дані дослідження рівня стратегічної гнучкості СТО ТОВ «Омега - Автосервіс»*

Рік	Складові стратегічної гнучкості						
	Стратегічна гнучкість (У)	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)
2008	0,79	0,89	0,64	0,86	0,94	0,81	0,51
2009	0,62	0,50	0,54	0,78	0,79	0,63	0,42
2010	0,66	0,61	0,64	0,81	0,71	0,70	0,43
2011	0,68	0,71	0,65	0,84	0,73	0,68	0,42
2012	0,77	0,89	0,63	0,85	0,78	0,88	0,51

*Розраховано автором.

Розрахунок значень коефіцієнтів рівняння регресії здійснювався з використанням інструментів завдання «Аналіз даних» у програмі Microsoft

Excel. Модель стратегічної гнучкості (рівняння регресії) (1) вказує на високу інформативність змінних $X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6$, коефіцієнти яких не менше 0,05. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне залишити зазначені змінні в рівнянні регресії як значимі й достатньо статистично надійні за результатами аналізу кореляційних зв'язків [5].

Таблиця 4

**Вихідні дані дослідження рівня стратегічної гнучкості
СТО ТОВ «Автокапітал»***

Рік	Складові стратегічної гнучкості						
	Стратегічна гнучкість (Y)	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)
2008	0,84	0,82	0,82	0,86	0,89	0,84	0,77
2009	0,67	0,60	0,75	0,79	0,80	0,52	0,55
2010	0,75	0,70	0,78	0,80	0,88	0,68	0,60
2011	0,79	0,80	0,80	0,81	0,89	0,74	0,71
2012	0,85	0,85	0,81	0,86	0,90	0,84	0,81

*Розраховано автором.

З використанням отриманого рівняння регресії визначені рівні стратегічної гнучкості (Y), коефіцієнти детермінації та множинної кореляції моделей.

Розрахунок показників для оцінки значимості отриманої моделі та її параметрів проведений з використанням інструменту «Регресія» задачі «Аналіз даних» MS Excel [5].

Оцінка статистичної значимості рівняння регресії проведена за допомогою F-критерію Фішера. Отримані оцінки рівняння регресії дають можливість використовувати його для прогнозу.

Таблиця 5

**Вихідні дані дослідження рівня стратегічної гнучкості
СТО ТОВ «Порше Інтер Авто Україна»***

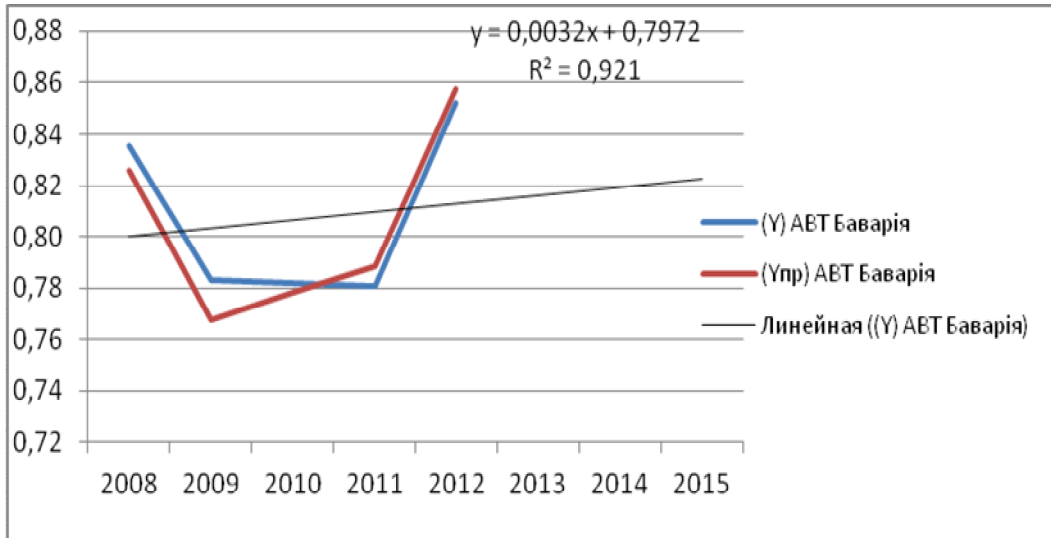
Рік	Складові стратегічної гнучкості						
	Стратегічна гнучкість (Y)	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)
2008	0,78	0,66	0,87	0,75	0,86	0,86	0,60
2009	0,61	0,56	0,60	0,55	0,56	0,65	0,77
2010	0,64	0,60	0,70	0,60	0,66	0,61	0,72
2011	0,75	0,70	0,76	0,70	0,76	0,80	0,80
2012	0,79	0,80	0,80	0,73	0,80	0,82	0,83

*Розраховано автором.

Розрахунок прогнозних значень стратегічної гнучкості ($Y_{пр}$) з використанням моделі (1) на період 2013–2015 рр. за досліджуваними підприємствами галузі побутового обслуговування населення: СТО ТОВ з ІІ «АВТ Баварія», ТОВ «Атлант-М Дніпровська Набережна», ТОВ «Омега - Автосервіс», ТОВ «Автокапітал», ТОВ «Порше Інтер Авто Україна»

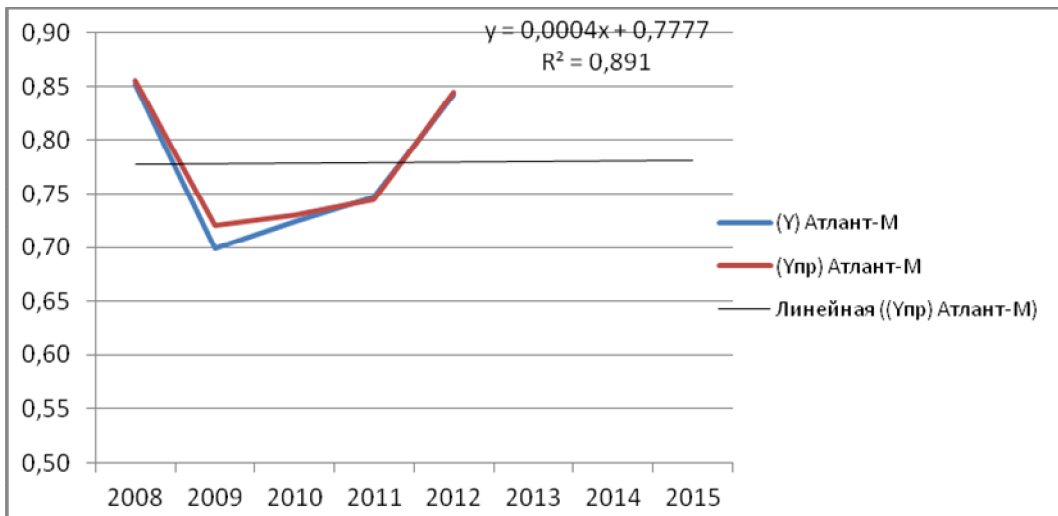
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

здійснювався на основі прогнозних значень факторних змінних. У результаті були отримані розрахункові значення змінної $Y_{пр}$, в цілому близькі до даних офіційного прогнозу (рис. 1–5).

*Рис. 1. Динаміка фактичних і передбачуваних значень рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «АВТ Баварія»**

* Побудовано автором; (Y) згідно з прогнозом і розрахунковими значеннями ($Y_{пр}$) рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «АВТ Баварія» з використанням моделі (1).

*Рис. 2. Динаміка фактичних і передбачуваних значень рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Атлант-М Дніпровська Набережна»**

* Побудовано автором; (Y) згідно з прогнозом і розрахунковими значеннями ($Y_{пр}$) рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Атлант-М Дніпровська Набережна» з використанням моделі (1).

Розбіжності в межах 1,0–2,5% в окремі роки пов'язані з високим рівнем невизначеності економіки перехідного періоду й складністю прогнозування кризових явищ. Зі збільшенням періоду прогнозу, розширенням кола факторів і нагромадженням інформації про закономірності взаємного впливу факторних змінних точність прогнозу буде підвищуватися.

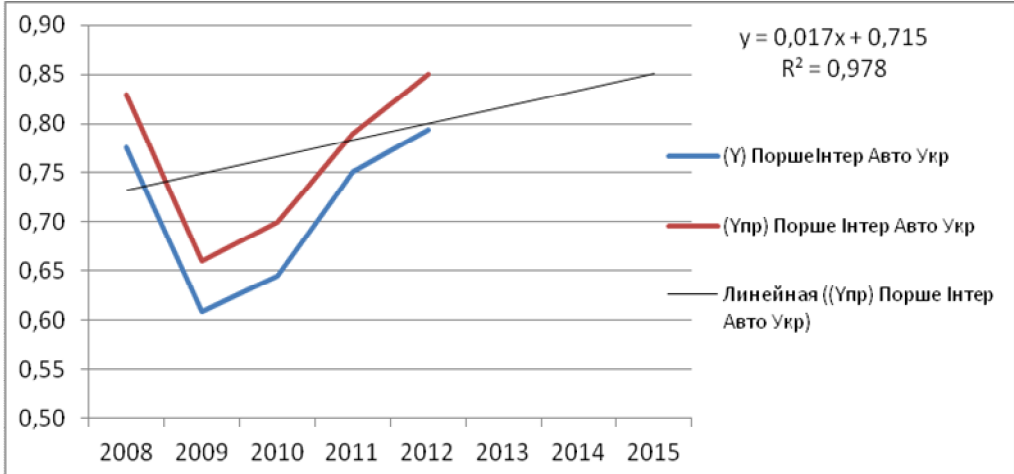

Рис. 3. Динаміка фактичних і передбачуваних значень рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Порше Інтер Авто Україна»*

* Побудовано автором; (Y) згідно з прогнозом і розрахунковими значеннями (Yпр) рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Порше Інтер Авто Україна» з використанням моделі (1).

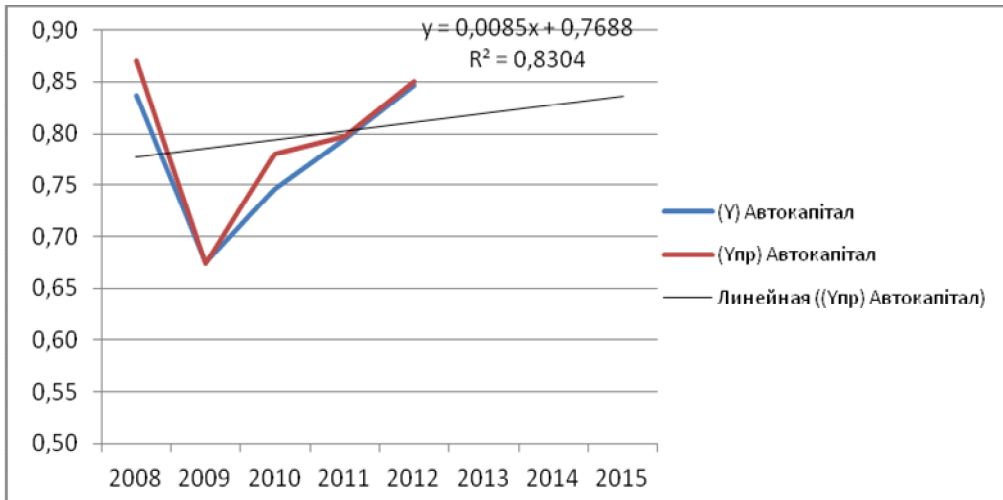

Рис. 4. Динаміка фактичних і передбачуваних значень рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Автокапітал»*

* Побудовано автором; (Y) згідно з прогнозом і розрахунковими значеннями (Yпр) рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Автокапітал» з використанням моделі (1).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

З використанням моделі (1) проведено аналіз структури рівнів стратегічної гнучкості підприємств (Y), мета якого полягала в поділі сумарного впливу факторів на складові частини й виявленні внеску кожного фактора на результативну змінну (табл. 6).

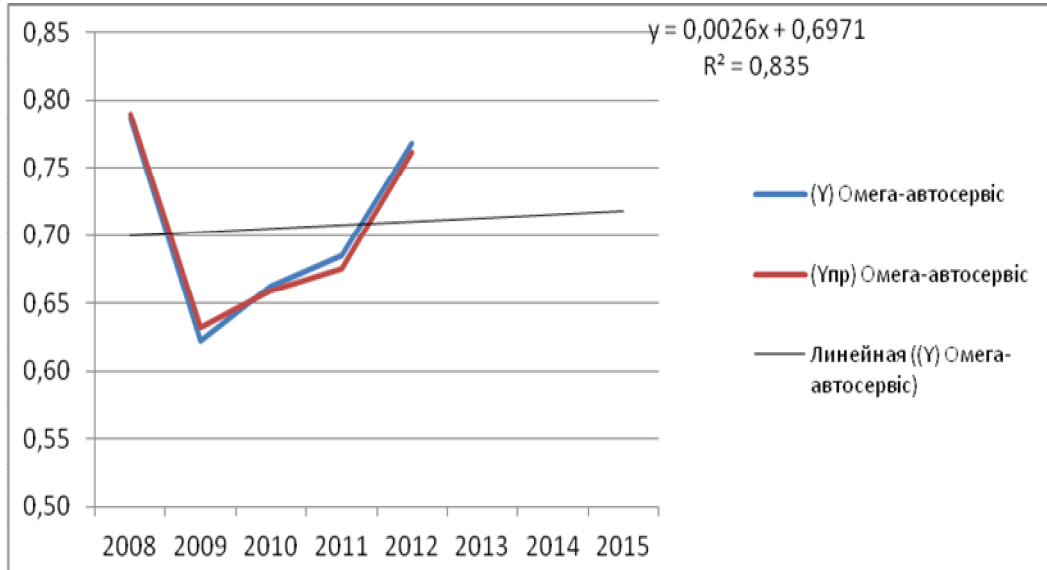

Рис. 5. Динаміка фактичних і передбачуваних значень рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Омега - Автосервіс»*

*Побудовано автором; (Y) згідно з прогнозом і розрахунковими значеннями (Y_{пр}) рівнів стратегічної гнучкості ТОВ «Омега - Автосервіс» з використанням моделі (1).

Таблиця 6

Декомпозиція рівня стратегічної гнучкості на факторні складові*

Рік	Фінансова гнучкість (X ₁)	Виробнича (техніко-технологічна) гнучкість (X ₂)	Організаційно-кадрова гнучкість (X ₃)	Інвестиційно-інноваційна гнучкість (X ₄)	Маркетингова гнучкість (X ₅)	Якісні показники (X ₆)	Стратегічна гнучкість (Y)
2008	1,000	0,863	0,968	0,965	0,729	0,898	0,897
2009	0,789	0,633	0,710	0,747	0,734	0,798	0,699
2010	0,706	0,672	0,767	0,747	0,750	0,690	0,687
2011	0,727	0,776	0,750	0,852	0,812	0,666	0,734
2012	0,878	0,860	0,862	0,863	0,851	0,793	0,860
2013	1,000	0,836	0,882	0,880	0,729	0,898	0,759
2014	0,891	0,963	0,961	0,947	0,873	0,898	0,799
2015	0,971	0,972	0,926	0,966	0,915	0,909	0,855

*Розраховано автором.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. За результатами аналізу зроблені такі висновки:

1. З розглянутих факторів стратегічна гнучкість забезпечується організаційно-кадровою, фінансовою, виробничою (техніко-технологічною), інвестиційно-інноваційною, маркетинговою гнучкістю та якісними показниками.

2. Однак в окремі роки ступінь впливу зазначених факторів може істотно варіюватися, наприклад за наявності кризових явищ, що прослідковувались у 2009–2010 рр.

Детальний розгляд прогнозних індикаторів на період 2013–2015 рр., а також стратегічних планів розвитку підприємства дає можливість зрозуміти зростання стратегічної гнучкості (Y), очікуване істотне зниження показника за результатами 2009–2010 рр., пов'язане з фінансовою кризою, і динамічне зростання показника в 2011–2015 рр.

З огляду на фактор невизначеності розвитку економіки, характерний для сучасного етапу, модель, побудовану нами на основі аналізу взаємозв'язку показників у ретроспективі, треба коректувати щорічно, накопичуючи інформацію про можливі зміни закономірностей взаємозв'язків і доповнюючи її новими істотними факторами.

Згідно з даними табл. 6, прогнозовані значення рівнів стратегічної гнучкості на 2013–2015 рр. визначаються з використанням моделі (1) за результатами розрахунку факторних змінних; при цьому спостерігаються незначні відхилення від офіційно прогнозованих значень, які пояснюються відмінністю в методології розрахунку.

Згідно з підсумками розрахунків, оптимальні значення факторних змінних, отримані на основі моделі (1), для досягнення цільового прогнозного значення рівня стратегічної гнучкості відрізняються від прогнозних даних за 2012–2013 рр. несуттєво, а за 2013–2015 рр. — у межах 1–2 %. Таку розбіжність можна пояснити входженням в активну фазу в найближчі 5 років програмних заходів щодо стратегічного розвитку підприємств сфери побутового обслуговування населення, наслідком якого стане зростання значимості факторних змінних X_4 (інвестиційно-інноваційна гнучкість), X_5 (маркетингова гнучкість); X_1 (фінансова гнучкість), X_2 (виробнича (техніко-технологічна) гнучкість)) та X_3 (організаційно-кадрова гнучкість), які в моделі (1) мають менший вплив у позитивній динаміці стратегічної гнучкості. У міру підвищення рівня значимості факторів і розширення вибірки спостережень модель (1) можна доповнити іншими істотними факторними змінними.

Результати проведеного дослідження показали придатність розробленої моделі й можливість ефективного її використання в прогнозуванні. Невеликий набір змінних параметрів моделі дає змогу гнучко перебудовувати та змінювати її структурні складові залежно від соціально-економічних умов, а також за допомогою автоматизованого підбора значень змінних знаходити оптимальні рішення, встановлюючи цільові орієнтири результативної змінної.

Список використаних джерел:

1. Валентинов В. А. Економетрика: Практикум / В. А. Валентинов. – М. : Видавничо-торгівельна корпорація «Дашков», 2007. – 436 с.
2. Мищенко В. В. Проблеми вдосконалення системи прогнозування й планування соціально-економічного розвитку країни й регіонів / В. В. Мищенко, Л. І. Кукарська // Національні інтереси: пріоритети й безпека. – 2011. – №43. – С. 40-50.
3. Економетрика: підручник для магістрів / І. І. Єлисеєва [і ін.] ; під ред. І. І. Єлисеєвої. – М. : Изд-У Юрайт, 2012. – 453 с.
4. Бараз В. Р. Корреляционно-регрессионный анализ связи показателей коммерческой деятельности с использованием программы Excel: учебное пособие / В. Р. Бараз. – Екатеринбург: ГОУ ВПО «УГТУ-УПИ», 2005. – 102 с.
5. Хлістунова Н. В. Управління стратегічною гнучкістю підприємств побутового обслуговування населення України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04. – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н.В. Хлістунова. – Київ, 2014. – 20 с.
6. Ансофф І. Стратегическое управление / И. Ансофф; сокр. пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
7. Божинарік Т. В. Управління гнучким розвитком підприємств в трансформаційній економіці: стратегічний аспект : автореф. дис....канд. екон. наук: 08.06.01 / Т. В. Божинарік ; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 21 с.
8. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / В. О. Василенко. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
9. Демків І. Розвиток понятійного апарату управління гнучкістю підприємства / І. Демків // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 5. – С. 80-82.
10. Комаринець С. О. Зміст поняття гнучкості організації та її класифікація / С. О. Комаринець // Логістика: [зб. наук. пр.] / Відп. ред. Є. В. Криківський. – Л. : Вид-во нац. університету «Львівська політехніка», 2007. – С. 87-94.

Natalia Khlistunova, Candidate of Economic Sciences.,
Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv

**ADAPTATION OF METHODS TO ASSESSMENT - FORECASTING
EFFICIENCY OF STRATEGY FOR CONSUMER SERVICES ENTERPRISES
BASED ON MANAGEMENT'S STRATEGIC FLEXIBILITY**

Annotation

The need for a comprehensive accounting of various factors that affect basic indicators of flexibility in the development of probabilistic scenarios is investigated and it involves constant expansion and improvement of predictive tools. The model based on regression analysis of selected parameters which allows to determine and formalize the relationship between various parameters in the equation, to assess the stability and the degree of their mutual influence is built. Based on the results of a comprehensive analysis of consumer services enterprises, multiple regression model that describes the relationship dynamics of number of indicators of strategic flexibility and which was used to calculate projected value of strategic flexibility for practical application and decision-making is developed.

Keywords: strategic flexibility, equations, regression, consumer services, model.

References:

1. Valentines, V.A. (2007). *Ékonometrika* [Econometrics]. Publishing and Trading Corporation "Dashkov», Moskva, 436 p. (in Ukr.).

2. Mishchenko, V.V., Kukarska, L.I. (2011). Problems of perfection of system of forecasting and planning of socio-economic development of countries and regions. *Natsional'ni interesi: prioriteti i bezpeka* [National interests: priorities and security], vol. 43, pp. 40-50 (in Ukr.).
3. Eliseev, I.I. et al. (2012). *Ékonometrika* [Econometrics]. Publishing In Yurayt, Moskva, 453 p. (in Ukr.).
4. Baraz, V.R. (2005). *Korrelyatsionno-regressionnyi analiz svyazi pokazatelei kommercheskoi deyatel'nosti s ispol'zovaniem programmy Excel* [Regression analysis due performance of commercial activities using the program Excel]. GOU VPO "Ural State Technical University", Yekaterinburg, 102 p. (in Russ.).
5. Khlistunova, N.V. (2014). Management of strategic flexibility of consumer services Ukraine's population. Abstract to PhD dissertation, Economics and management of enterprises (by economic activity). Kyiv, 20 p. (in Ukr.).
6. Ansoff, I. (1989). *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic Management]. Economics, Moskva, 519 p. (in Russ.).
7. Bozhynarik, T.V. (2003). Flexible enterprise development in economy: Strategic aspect. Abstract to PhD dissertation, KNU, Kyiv, 21 p. (in Ukr.).
8. Vasilenko, V.A. (2003). *Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom* [Crisis management now]. TSUL, Kyiv, 504 p. (in Ukr.).
9. Demkiv, I. (2010). Development conceptual system management flexibility of enterprise. *Ekonomichnyj analiz [Economic Analysis]*, vol. 5, pp. 80-82 (in Ukr.).
10. Komarynets, S. (2007). Meaning of flexibility of the organization and its classification. *Lohistyka [Logistics]*. Izd th. University "Lviv Polytechnic", Lviv, pp. 87-94 (in Ukr.).

